

กระบวนการติดตามและประเมินผลโครงการ

องค์ความรู้ก่อนลงพื้นที่ติดตามและประเมินโครงการ

“การติดตาม” และ “การประเมิน” เป็นกระบวนการที่แตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกัน แต่กระบวนการทั้งสองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เมื่อนำแนวคิดและหลักการติดตามและประเมินมาประสานใช้ด้วยกันอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถกำกับ ทบทวนและพัฒนางาน/โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การติดตาม (Monitoring) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยนำเข้า (input) การดำเนินงาน (process) และผลการดำเนินงาน (output) เกี่ยวกับโครงการเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback system) สำหรับการกำกับ ทบทวน และแก้ปัญหาขณะดำเนินโครงการ

การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณค่า(Value Judgment) เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน และผลการดำเนินโครงการ เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการดำเนินโครงการ สรุปผลสำเร็จของโครงการและพัฒนาโครงการต่อไป

การติดตามและประเมินจึงเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการบริหารและพัฒนาโครงการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

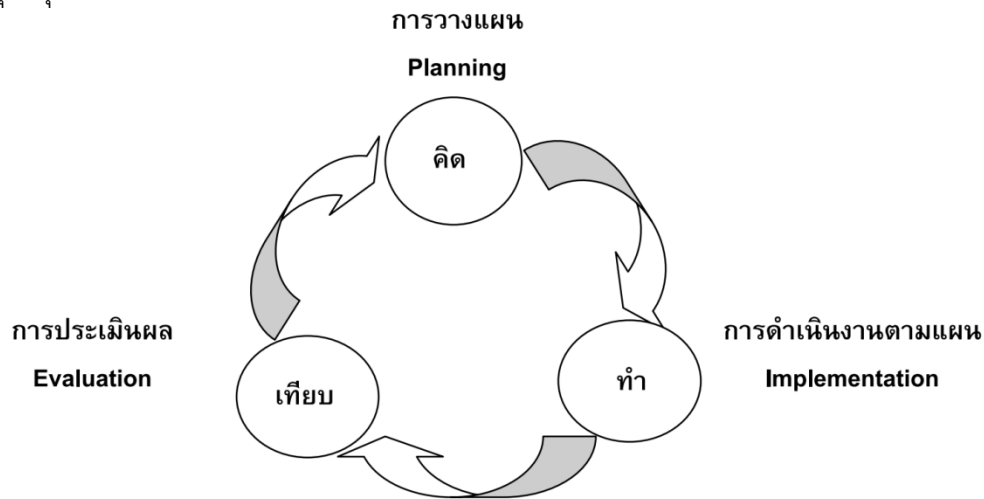
เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามโครงการกับการประเมินโครงการ

รายการ	การติดตามโครงการ	การประเมินโครงการ
๑. ข้อมูล	รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า, กระบวนการและผลของโครงการ	ข้อมูลจากการติดตามสามารถมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ
๒. ผู้รับผิดชอบ	เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน	เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและเจ้าหน้าที่นอกหน่วยงาน
๓. ช่วงเวลาปฏิบัติ	เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่นทุกเดือน เป็นต้น	เป็นช่วงๆ เช่น ระหว่างดำเนินงาน, สิ้นสุดโครงการและหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว ๒ ปี เป็นต้น
๔. วิธีการ	เป็นการติดตามงานโดยใช้แผนเป็นกรอบอ้างอิง ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการ	เป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์/มาตรฐาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ
๕. ผู้ใช้ประโยชน์	ผู้ปฏิบัติ (เน้น) ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร (เน้น)

ดังนั้น การประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร (Management Process) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้คือ

- (๑) การวางแผน(Planning, คิด)
- (๒) การดำเนินงานตามแผน (Implementation, ทำ) และ
- (๓) การประเมินผล(Evaluation, เทียบ)

การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการบริหารดังกล่าวจะต่อเนื่องกันเป็นวงจร จนกว่าโครงการนั้นจะบรรลุวัตถุประสงค์

การประเมินผลต้องเกิดจากสาระสำคัญ ดังนี้

- (๑) ต้องมีงานหรือโครงการที่จะประเมินผล
- (๒) งานหรือโครงการนั้นๆ จะต้องมีการวางแผน (Project Planning) คือ ต้องมีการกำหนด ขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาทำงาน กำหนดเป้าหมายในระดับต่างๆ กำหนดแผนปฏิบัติงาน (Operation Plan) เป็นต้น
- (๓) ต้องมีการวัดผลทั้งในด้าน Quality และ Quantity ในระดับต่างๆ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เดิม
- (๔) จะต้องมีระบบการ Feed Back ที่มีประสิทธิภาพ เพราะ Feed Back System เป็นหัวใจของการประเมินผลโครงการ การประเมินผลจะสำเร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดระบบการ Feed Back ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

CIPP Model คือ การประเมิน (Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นกระบวนการที่ใช้ชี้วัดความสำเร็จของโครงการ รวมถึงการประเมินยังทำให้ผู้ดำเนินโครงการทราบจุดแข็ง จุดอ่อนในการดำเนินการ ที่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงในการดำเนินงานต่อไปได้

CIPP Modelของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน โดยแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม เน้นการแยกบทบาทการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดทำ และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน

ประเด็นการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model เป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๑. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งนำไปสู่การออกแบบโครงการ แผนงาน เช่น โครงการอาหารเสริมแก่เด็กวัยก่อนเรียน เราจะต้องวัดส่วนสูง และชั่งน้ำหนัก ของเด็กก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

- ๑.๑ เพื่อให้คำนิยามบริบท/สภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้อง
- ๑.๒ ระบุจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด และการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- ๑.๓ จัดทำโอกาสที่จะตอบสนองความต้องการ
- ๑.๔ วิเคราะห์/วินิจฉัย ปัญหาที่เกิดจากพื้นฐานความต้องการ
- ๑.๕ ตรวจสอบเป้าหมายโครงการว่าสามารถตอบสนองความต้องการจากการประเมินได้หรือไม่

สำหรับวิธีการประเมิน สามารถการวิเคราะห์ระบบ การสำรวจตรวจสอบเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ ๒ การพิจารณา การตรวจสอบ การสัมภาษณ์ การทดสอบวินิจฉัยและการใช้เทคนิคเดลฟิ (Delphi Technique) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑. เป้าหมายเกี่ยวกับความต้องการร่วมกันและการใช้โอกาส
- ๒. การลำดับความสำคัญก่อนหลังของการจัดสรรเวลาและทรัพยากร
- ๓. จุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเพื่อการเปลี่ยนแปลง
- ๔. กำหนดมาตรฐานในการตัดสินใจผลลัพธ์

๒. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์การประเมินดังนี้

- ๒.๑ เพื่อกำหนดและประเมินศักยภาพของระบบ แผนการของโครงการ การวางรูปแบบขั้นตอนกระบวนการ
- ๒.๒ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกลยุทธ์ งบประมาณ และกรอบระยะเวลาที่กำหนด

สำหรับวิธีการประเมิน ใช้วิธีการจัดทำรายการ วิเคราะห์ทรัพยากรบุคคล สิ่งของแผนการแก้ไขปัญหา การจัดรูปแบบกระบวนการตามหลักความสัมพันธ์การปฏิบัติใช้จริงและทุนเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาจากงานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วหรือใช้วิธีการวิจัยน ร่องเชิงทดลอง (Pilot Trials)ซึ่งการประเมินนี้จะต้องมีการสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้างและตัดสินใจจะใช้วิธีการใดแผนการดำเนินงานแบบไหน หรือต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย / แผนงาน/โครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้

- ๓.๑ เพื่อระบุ ทำนายข้อบกพร่อง/ผิดพลาดในการจัดรูปแบบกระบวนการ การบรรลุเป้าหมาย
- ๓.๒ จัดหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนการปฏิบัติการ
- ๓.๓ เป็นการเก็บบันทึกรายงานและตัดสินใจกรรมและขั้นตอนกระบวนการการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับวิธีการประเมิน จะติดตามควบคุมปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการปฏิบัติการและเฝ้าระวังอุปสรรคที่ไม่ได้คาดไว้ รับรู้ข้อมูลเฉพาะเพื่อการตัดสินใจของโครงการอธิบายขั้นตอนกระบวนการที่เกิดขึ้นจริงและต่อเนื่อง ดำเนินการเรื่องการปฏิสัมพันธ์และสังเกตการณ์ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โครงการและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องการประเมินกระบวนการนั้น เก็บบันทึกข้อมูลของข้อมูลขั้นตอนการดำเนินการจริงและนำมาใช้แปลผลสรุปต่อไป

๔. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcome) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการเท่าที่ควร โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เหนือมาตรฐานของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น

สำหรับวิธีการประเมิน ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ชี้วัดและวัดผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์มาตรฐาน แปรผลโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ/ความต้องการ/เป้าหมาย โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น

สต๊อฟิลิปป์ ยังได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

- ๑. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน
- ๒. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้กำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

๓. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

๔. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ดังนั้น ความต้องการสารสนเทศโดยเน้นการปรับปรุงของแบบจำลอง CIPP ความสอดคล้องในการวางแผนและแนวทางการดำเนินงานของการพัฒนา ก่อเป็นรูปแบบบทบาทของบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารนั้น เป็นตัวกำหนดบทบาทของการประเมินโดยจำแนกได้เป็น ๒ บทบาท

บทบาทการประเมิน	บริบท (Context)	ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลผลิต (Product)
การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation)	ใช้เป็นคำแนะนำ เลือกเป้าหมาย ตามลำดับ ความสำคัญตาม ความต้องการและ โอกาส	ใช้สำหรับการ เลือกวิธีและ แผนการและ ตรวจสอบ แผนการ ดำเนินงาน	การดำเนินการ ขึ้นอยู่กับการ ตรวจสอบและ การตัดสินใจร่วมกัน ของโครงการ	ใช้เป็นคำแนะนำ ว่าควรนำมา ปรับเปลี่ยนหรือ ยุติ ยกเลิก ขึ้นอยู่กับผลการ ประเมิน
การประเมินผลสรุปของโครงการ หลังจากสิ้นสุด การดำเนินโครงการ (Summative Evaluation)	เปรียบเทียบกับ เป้าหมายและ ความต้องการและ โอกาส	เปรียบเทียบกับ แผนการและ งบประมาณและ ความต้องการที่ใช้ กำหนดเป้าหมาย กับผลประโยชน์	เปรียบเทียบกับ กระบวนการและ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จริง	เปรียบเทียบกับ ผลผลิตกับ ความ ต้องการ เป้าหมาย บริบท และกระบวนการ

เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการ โดยให้พิจารณาจาก ๘ ด้าน ดังนี้

๑. **เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency)** มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย

๒. **เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness)** มีตัวชี้วัดเช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

๓. **เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy)** มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร

๔. **เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction)** มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ

๕. **เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity)** มีตัวชี้วัดคือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

๖. **เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress)** มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป

๗. **เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability)** ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

๘. **เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities)** มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

หลักการสร้างตัวชี้วัดที่ดี ในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นจะต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนี้

๑. เลือกใช้ / สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น
๒. คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
๓. ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
๔. ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด
๕. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

การจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่จะประเมินในแต่ละด้าน มีดังนี้

ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑. สภาวะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
๒. ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
๓. ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
๒. ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ
๓. ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑. การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
๒. ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
๔. การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product/Output): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑. จำนวนผู้รับบริการที่เข้าร่วมโครงการ
๒. จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา
๓. จำนวนผู้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑. คุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน
๒. อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน
๓. ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
๔. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

๑. ผลกระทบทางบวก / เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
๒. ผลกระทบทางลบ / เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

แบบติดตามและประเมิน

โครงการส่งเสริมการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและเศรษฐกิจชุมชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.....

คำชี้แจง

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อวัดผลด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการภายใต้กรอบ CIPP model
2. เพื่อนำข้อมูลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องในปีต่อไป
3. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สนับสนุนงบประมาณ ผู้รับงบประมาณ และผู้รับบริการรวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ CIPP model

CIPP Model คือ การประเมิน (Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นกระบวนการที่ใช้ชี้วัดความสำเร็จของโครงการ รวมถึงการประเมินยังทำให้ผู้ดำเนินโครงการทราบจุดแข็ง จุดอ่อนในการดำเนินการ ที่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงในการดำเนินงานต่อไปได้

๑. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งนำไปสู่การออกแบบโครงการ แผนงาน

๒. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย / แผนงาน/โครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

๔. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcome) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการเท่าที่ควร โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เหนือมาตรฐานของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น